

Sygn. akt I.Ca 173/13

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski (spr.)
Sędziowie	SSO Mirosław Kowalewski SSR del. Ryszard Piaścik
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy ze skargi J. G. o wznowienie postępowania

w sprawie z wniosku **K. K.**

z udziałem J. G., M. B., J. W. (1), J. W. (2), małoletniego K. W., P. W. (1), P. W. (2),

G. W. c. J. F. i G. W. c. R. J.

o dział spadku

na skutek apelacji uczestniczki postępowania J. G.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 11 stycznia 2013r, sygn. akt I Ns 425/12

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt: I. Ca. 173/13

UZASADNIENIE

Dnia 15 czerwca 2012 r. uczestniczka postępowania J. G. wystąpiła ze skargą o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku K. K. o dział spadku po R. W., zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Suwałkach dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09.

W uzasadnieniu podniosła, iż wskutek naruszenia przepisów prawa została pozbawiona możliwości działania w powyższym postępowaniu. Naruszenie to polegać zaś miało na nieotrzymaniu od sędziego prowadzącego postępowanie żadnych informacji o tymże postępowaniu i nie odroczeniu rozprawy, na której doszło do zamknięcia

przewodu mimo wniosku skarżącej w tym zakresie, motywowanego jej złym stanem zdrowia i pobytem w sanatorium, w konsekwencji czego postępowanie zostało zakończone bez wiedzy skarżącej, a terminy na złożenie wniosku o uzasadnienie i apelacji od zapadłego orzeczenia upłynęły. Dodatkowo skarżąca podniosła, iż postanowienie kończące postępowanie w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09 Sądu Rejonowego w Suwałkach jest dla niej krzywdzące jako że jego mocą została zobligowana do uiszczenia na rzecz uczestników postępowania spłat, które przekraczają jej możliwości finansowe i które wynikają z zawyżonej wartości przyznanej na jej rzecz w wyniku działu spadku nieruchomości.

W odpowiedzi, uczestniczka postępowania J. W. (2) (działając również jako przedstawiciela ustawowa małoletniego uczestnika postępowania K. W.) wniosła o oddalenie skargi. Pozostali uczestnicy postępowania (G. W., M. B., J. W. (1), P. W. (1), P. W. (2) i G. W.) oraz wnioskodawczyni (K. K.) nie zajęli merytorycznego stanowiska w sprawie.

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 425/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach oddalił skargę uczestniczki postępowania J. G. o wznowienie postępowania w sprawie I. Ns. 243/09 o dział spadku po R. W..

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Dnia 21 kwietnia 2009 r. K. K. wystąpiła z wnioskiem o dział spadku po R. W., wskazując iż w skład spadku wchodzi nieruchomości położone w S., oznaczone numerem geodezyjnym (...). Jako uczestniczkę postępowania wnioskodawczyni wskazała m.in. J. G., zamieszkałą przy ul. (...) w T..

Sprawa z wniosku K. K. o dział spadku po R. W. zarejestrowana została za sygn. akt I. Ns. 243/09. W sprawie tej odbyło się terminów 10 rozpraw, przy czym jedynie w 4 z nich (a mianowicie w dniach: 9 czerwca 2009 r., 24 listopada 2009 r., 18 marca 2010 r. i 1 marca 2011 r.) uczestniczka postępowania J. G. brała udział osobiście, prezentując na nich swoje stanowisko. Uczestniczka postępowania J. G. przedstawiała Sądowi swoje stanowisko w sprawie również na piśmie. O stan postępowania dowiadywała się również drogą e-mailową.

W toku postępowania Sąd Rejonowy nie udzielał zainteresowanym (z których żadne nie korzystało z pomocy fachowego pełnomocnika) pouczeń w trybie art. 5 k.p.c. Sąd ten z urzędu zgromadził dowody świadczące o przynależności poszczególnych składników majątkowych do schedy spadkowej po R. W. oraz ich wartości.

Ostatnia z rozpraw w w/w sprawie odbyła się dnia 3 kwietnia 2012 r. Przed jej rozpoczęciem, tj. dnia 16 marca 2012 r., do Sądu Rejonowego wpłynęło pismo uczestniczki postępowania J. G. informujące, iż z uwagi na zły stan zdrowia i pobyt w sanatorium do końca maja 2012 r. nie będzie ona mogła osobiście uczestniczyć w rozprawie zaplanowanej na dzień 3 kwietnia 2012 r. Pismo to nie zawierało wniosku o odroczenie rozprawy. Na rozprawie w dnia 3 kwietnia 2012 r. zamknięto przewód sądowy i wyznaczono termin publikacji orzeczenia na dzień 17 kwietnia 2012 r.

Dnia 17 kwietnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Suwałkach ogłosił postanowienie w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09.

Dnia 30 kwietnia 2012 r. do Sądu Rejonowego wpłynął wniosek uczestniczki postępowania J. G. o doręczenie jej kserokopii orzeczenia z dnia 17 kwietnia 2012 r. We wniosku tym, jako adres korespondencyjny, wskazano ul. (...) w T.. Taki też adres widniał na kopercie, w której przedmiotowy wniosek został do Sądu nadesłany. Żądaną przez uczestniczkę postępowania J. G. kopię postanowienia wysłano jej dnia 4 maja 2012 r., a doręczono – dnia 11 maja 2012 r. W piśmie z dnia 14 maja 2012 r., które do Sądu wpłynęło dnia 18 maja 2012 r., uczestniczka postępowania J. G. wniosła o doręczenie jej uzasadnienia postanowienia z dnia 17 kwietnia 2012 r. Postanowieniem z dnia 18 maja 2012 r. Sąd Rejonowy w Suwałkach wniosek ten odrzucił jako spóźniony. Powyższe postanowienie, wobec niezaskarżenia go, stało się prawomocne.

Rozpoznając przedmiotową skargę Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż Sąd nie udzielał żadnemu z zainteresowanych pouczeń, o jakich mowa w art. 5 k.p.c., albowiem charakter sprawy nie wskazywał na potrzebę udzielenia takich pouczeń. Wskazał, że przedmiotem postępowania w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09 był dział spadku po R. W.. W sprawie o dział spadku zaś, zgodnie z treścią art. 684 k.p.c., skład i wartość spadku podlegającego podziałowi ustala Sąd z urzędu. Sąd orzekający zebrał dowody świadczące o przynależności określonych składników majątku do spadku

po R. W., a następnie – w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości – określił ich wartość. Podkreślił, że powyższych czynności dokonał Sąd I instancji bez inicjatywy dowodowej zainteresowanych. W takiej zaś sytuacji brak pouczeń, o jakich mowa w art. 5 k.p.c., nie może zostać uznany za prowadzący do pozbawienia uczestniczki postępowania J. G. możliwości działania, rozumianą także jako pozbawienie możliwości obrony praw. Poza tym skarżąca aktywnie uczestniczyła w postępowaniu, składała oświadczenia, formułowała adekwatne do stanu postępowania wnioski. To, że postępowanie to nie zakończyło się zgodnie z jej oczekiwaniami, nie świadczy jeszcze o tym, że w postępowaniu tym pozbawiono ją możliwości działania.

W ocenie Sądu Rejonowego nie można też przyjąć, by do pozbawienia skarżącej możliwości działania doszło wskutek zamknięcia przewodu sądowego i ogłoszenia orzeczenia końcowego pod jej nieobecność. W tym kontekście wskazał na art. 513 k.p.c., który utrzymuje, iż niestawiennictwo uczestników postępowania nie tamuje rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia końcowego. Pomimo niestawiennictwa skarżącej na rozprawie dnia 3 kwietnia 2012 r. Sąd Rejonowy nie tylko mógł, ale i był zobligowany procedować w sprawie, w tym również zamknąć przewód sądowy i zarządzić publikację orzeczenia. Podkreślił przy tym, że za podstawę do odroczenia rozprawy z dnia 3 kwietnia 2012 r. nie można uznać pisma skarżącej z dnia 13 marca 2012 r. W piśmie tym skarżąca informowała bowiem jedynie Sąd Rejonowy o niemożności stawienia się na wyznaczonej rozprawie, z uwagi na zły jej stan zdrowia, nie domagając się o odroczenie. Wskazał, że na 10 rozpraw, jakie odbyły się w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09 Sądu Rejonowego w Suwałkach skarżąca wzięła udział jedynie w czterech z nich. Jej niestawiennictwo nie mogło być w tej sytuacji uznane za wyjątkowe, czy też spowodowane nadzwyczajnym wydarzeniem tudzież przeszkodą, której nie można przezwyciężyć.

W przekonaniu Sądu Rejonowego, za pozbawienie możliwości działania skarżącej nie można też uznać sytuacji tego rodzaju, iż kopię orzeczenia końcowego w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09 Sądu Rejonowego w Suwałkach skarżąca otrzymała zarówno po upływie ustawowego terminu na złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego orzeczenia i po upływie terminu na wniesienie apelacji od w/w orzeczenia. W tym kontekście Sąd I instancji zwrócił uwagę, że pismo skarżącej, w którym domagała się doręczenia kopii orzeczenia do Sądu wpłynęło dnia 30 kwietnia 2012 r., a żądany przez skarżącą dokument wysłano jej dnia 4 maja 2012 r. czyli niezwłocznie (przy uwzględnieniu, że dzień 1 i 3 maja to dni ustawowo wolne od pracy) i w terminie umożliwiającym jeszcze skuteczne wniesienie apelacji. To, że doręczenie tego dokumentu skarżącej nastąpiło dopiero dnia 11 maja 2012 r. (a zatem po 7 dniach) nie obarcza w żaden sposób Sądu, a co najwyżej operatora pocztowego. Ponadto skarżąca miała możliwość wcześniejszego aniżeli w dniu 11 maja 2012 r. zapoznania się z treścią orzeczenia końcowego zapadłego w sprawie sygn. akt I. Ns. 243/09 (i w konsekwencji skorzystania z procedury odwoławczej), albowiem w wydziale cywilnym Sądu Rejonowego w Suwałkach dopuszcza się możliwość udzielania stronom/ zainteresowanym informacji o treści zapadłych orzeczeń telefonicznie – po zweryfikowaniu danych osobowych. Lektura akt skłania zaś do wniosku, że skarżąca – odnośnie przebiegu postępowania – z sekretariatem I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego kontaktowała się i telefonicznie, i e-mailowo. Taka forma pozyskiwania informacji była zatem jej znana i nie zachodziły żadne przeszkody, by nie mogła z niej skorzystać.

W konsekwencji brak aprobaty dla orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie I. Ns. 243/09 skarżąca winna była wyrazić w ewentualnej apelacji, termin do wniesienia której „przeoczyła” nie wskutek pozbawienia jej przez Sąd możliwości działania, lecz wskutek własnych zaniedbań.

Apelację od powyższego wyroku wniosła skarżąca J. G.. Podniosła, iż nieobecność na rozprawie dnia 3 kwietnia 2012 r. spowodowany był jej złym stanem zdrowia oraz pobytem w sanatorium, o czym wcześniej informowała Sąd Rejonowy rozpoznający sprawę. Wskazała, że nie miała możliwości działania w sprawie nie wskutek własnych zaniedbań, ale na skutek działania Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia umożliwiającym wzruszenie prawomocnych orzeczeń, dlatego podlega szczególnym rygorom odnośnie formy i treści, które określone zostały w art. 409 k.p.c. i mają odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym, na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. Wnoszący zatem skargę powinien spełnić łącznie wszystkie objęte nim wymagania, do których należą: oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, dochowanie warunków przewidzianych dla pozwu, wskazanie podstawy wznowienia i jej uzasadnienia, przytoczenie okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Wskazanie podstawy wznowienia, które wyczerpująco wymienione zostały w art. 401, 401¹, 403 k.p.c., powinno być dokonane poprzez określenie okoliczności uzasadniających złożenie skargi o wznowienie postępowania, co wraz z uzasadnieniem podstawy wznowienia jest niezbędne przy badaniu dopuszczalności wznowienia. Dominujący jest w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego pogląd, który przyjmuje, że badanie przesłanki oparcia skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., I. CZ. 104/12 oraz przywołane w nim orzecznictwo). Możliwość wznowienia postępowania na podstawie przewidzianej art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia przesłanek wykrycia po uprawomocnieniu się orzeczenia nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz niemożności skorzystania z nich przez strony w poprzednim postępowaniu.

W niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy nie jest zatem uprawniony do podjęcia kontroli postanowienia z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 425/12 Sądu Rejonowego w Suwałkach i przeprowadzonego postępowania przed tym Sądem do czasu merytorycznego zakończenia sprawy. Wskazać bowiem należy, że skarga o wznowienie postępowania jest szczególną formą zaskarżenia, sprowadzającą się do możliwości wzruszenia tego postępowania i jego kontynuowania na skutek zaistnienia szczególnych okoliczności. Jedną z takich okoliczności jest pozbawienie strony występowania przed Sądem, czy też udaremnienie jej dbania o własne interesy wynikające z nadzwyczajnych zdarzeń obiektywnych, gdzie strona nie ma wpływu na ich zaistnienie. W związku z postulowanymi zarzutami skarżącej, Sąd Okręgowy zobligowany był więc do zbadania, czy uczestniczka postępowania J. G. na skutek nadzwyczajnych zdarzeń nie była w stanie występować przed Sądem Rejonowym, ewentualnie dowiedzieć się o treści zapadłego w sprawie orzeczenia, czy też uzyskać informacji o podjętych w sprawie czynnościach.

W ocenie Sądu Okręgowego, taka sytuacja nie zaistniała, tak jak przyjął to Sąd Rejonowy. Zauważyć bowiem należy, że J. G. była uczestniczką postępowania przed Sądem I instancji z chwilą uzyskania informacji o złożeniu przez K. K. wniosku o dział spadku po R. W., tj. od dnia 11 maja 2009 r. (k. 25). Została przy tym poinformowana m. in. o obowiązku zawiadamiania sądu o każdej zmianie miejsca swego zamieszkania. Data ta nie ma wpływu na bieg terminów do uzyskania własności nieruchomości poprzez zasiedzenie, o czym orzekł Sąd Rejonowy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2012 r. Termin wskazany w w/w postanowieniu nie ma wpływu na bieg postępowania w sprawie, czy też podejmowane czynności procesowe. Termin ten jest niezależny od przebiegu postępowania.

Trudno jest przy tym przyjąć, co wynika z oświadczeń składanych przed Sądem Rejonowym w formie pisemnej i ustnej, że skarżąca jest osobą, która nie ma dostatecznej wiedzy o sposobie prowadzenia postępowania. Stwierdzić bowiem należy, że charakter składanych przez nią w sprawie pism wskazuje, iż mogła ona obejmować swoją świadomością możliwość ubiegania się o ustanowienie jej pełnomocnika, który będzie ją należycie zastępować. Za powyższym przemawia również fakt, że skarżąca aktywnie uczestniczyła w postępowaniu, aczkolwiek były przypadki, kiedy nie uczestniczyła w rozprawach i w ogóle nie usprawiedliwiała swojego niestawiennictwa (vide np.: protokół z dnia 29 października 2009 r. – k. 137-139, protokół z dnia 4 lutego 2010 r. – k.172-173). Podkreślić przy tym należy, że nieobecność strony na rozprawie nie tamuje rozpoznania sprawy, bowiem strony nie mają obowiązku uczestniczenia w każdej rozprawie. Wyjątkiem jest sytuacja kiedy sąd wzywa do osobistego stawiennictwa na rozprawę, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że nieobecność skarżącej na rozprawie dnia 3 kwietnia 2012 r. i pismo informujące o tym, że nie stawi się na rozprawie - ale nie wnoszące o odroczenie rozprawy, czy też przesunięcie terminu, uprawniają Sąd Rejonowy do prowadzenia postępowania i wydania orzeczenia. W ocenie

Sądu Okręgowego, skoro skarżąca miała wiedzę o wyznaczonym na dzień 3 kwietnia 2012 r. terminie rozprawy, to tym samym mogła dowiedzieć się o podjętych tego dnia przez Sąd Rejonowy decyzjach (czy to w formie telefonicznej, pisemnej lub e-mailowej). Tymczasem skarżąca takie działania podjęła zbyt późno, co wpłynęło na upływ terminów. Z powyższego wynika, że skarżąca nienależycie zadbała o swoje interesy i tym samym nie można przyjąć, aby zaistniały przyczyny obiektywne leżące poza nią, które dałyby podstawę do przyjęcia, że rzeczywiście została ona pozbawiona na skutek nadzwyczajnych okoliczności możliwości reprezentowania swoich interesów przed Sądem Rejonowym - a tylko takie mogą stanowić podstawę do wznowienia postępowania (art. 401 pkt 2 k.p.c.).

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uznał, iż apelacja podlega oddaleniu.